

NEW YORK TIMES BEST SELLER

ΤΟ
ΠΟΡΤΡΕΤΟ
ΕΝΟΣ
ΓΑΜΟΥ

Από τη συγγραφέα του AMNET

ΜΑΓΚΙ
Ο'ΦΑΡΕΛ

Μετάφραση:
Αύγουστος Κορτώ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το πορτρέτο ενός γάμου**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: **The Marriage Portrait**

Από τις Εκδόσεις Tinder Press, Λονδίνο 2022

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: **Maggie O'Farrell**

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: **Αύγουστος Κορτώ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: **Γιώργος Τσίρης**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: **Άνιολο Μπροντσίνο, *Λουκρητία των Μεδίκων* (λεπτομέρεια), 1560,**

Πανακοθήκη Ουφίτσι, Φλωρεντία

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: **John Gall**

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: **Τζίνα Γεωργίου**

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: **Ραλλού Ρουχωτά**

© Maggie O'Farrell, 2022

© Εικόνες εξωφύλλου: **Alinari Archives/Raffaello Bencini/Art Resource, NY**

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

Πρώτη έκδοση: **Φεβρουάριος 2023**

Έντυπη έκδοση **ISBN 978-618-01-4874-9**

Ηλεκτρονική έκδοση **ISBN 978-618-01-4875-6**

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτί.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiu Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΜΑΓΚΙ
Ο΄ΦΑΡΕΛ

ΤΟ
ΠΟΡΤΡΕΤΟ
ΕΝΟΣ
ΓΑΜΟΥ

Μετάφραση: Αύγουστος Κορτώ

Για τη Mary-Anne και τη Victoria

Ιστορική σημείωση

Το 1560, η δεκαπεντάχρονη Λουκρητία ντι Κόζιμο των Μεδίκων έφυγε από τη Φλωρεντία για να αρχίσει τον έγγαμο βίο της με τον Αλφόνσο Β΄ ντ' Έστε, Δούκα της Φεράρας.

Πριν περάσει ένας χρόνος, ήταν νεκρή.

Ως επίσημη αιτία θανάτου αποδόθηκε ο «ελώδης πυρετός», αλλά οι φήμες έλεγαν πως την είχε δολοφονήσει ο σύζυγός της.

*Τούτη είναι η στερνή μου δούκισσα, ζωγραφισμένη στον τοίχο,
με όψη λες κι είναι ζωντανή*

Ρόμπερτ Μπράουνινγκ, «Η στερνή μου δούκισσα»

Οι κυρίες [...] εξαναγκάζονται να υπομένουν τα καπρίτσια, τις ονειροφαντασίες και τις ορμήνιες των πατέρων, μητέρων, αδελφών και συζύγων τους, έτσι ώστε περνούν τον περισσότερο χρόνο τους κλεισμένες στα στενά όρια των διαμερισμάτων τους, όπου κάθονται εξ όψεως αδρανείς, παρακαλώντας για το ένα και συνάμα παρακαλώντας για το αντίθετό του, καθώς στοχάζονται διάφορα ζητήματα...

Βοκάκιος, *Το Δεκαήμερον*

Ένας τόπος μοναχικός κι ατίθασος

Φορτέτσα, πλησίον Μποντένο, 1561

Η Λουκρητία κάθεται στην καρέκλα της στο μακρύ τραπέζι της τραπεζαρίας, που 'χει στιλβωθεί κι έχει μια νερούλη γυαλάδα, κι είναι σπαρμένο με πιάτα, αναποδογυρισμένα κύπελλα, ένα πλεχτό στεφάνι από έλατο. Ο άντρας της είναι καθισμένος όχι στην καθιερωμένη του θέση, αντίκρου της, μα πλάι της, τόσο κοντά, που εκείνη θα μπορούσε να γείρει το κεφάλι στον ώμο του, αν το 'θελε· εκείνος ξεδιπλώνει την πετσέτα του κι ισιώνει ένα μαχαίρι και μετακινεί το κερί προς το μέρος τους, όταν ξάφνου η ιδέα τής έρχεται με αλλόκοτη διαύγεια, λες κι ένα χρωματιστό γυαλί έχει τοποθετηθεί μπρος στα μάτια της, ή ενδεχομένως έχει αφαιρεθεί, ότι σκοπεύει να τη σκοτώσει.

Είναι δεκαέξι ετών, ούτε έναν χρόνο ακόμα παντρεμένη. Έχουν περάσει το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας ταξιδεύοντας, με το λιγοστό φως που προσφέρει η εποχή, φεύγοντας απ' τη Φερράρα την αυγή και πηγαίνοντας με τα άλογα σ' ένα μέρος που της περιέγραψε ως κυνηγετικό καταφύγιο, πέρα στα βορειοδυτικά όρια της επαρχίας.

Μα αυτό δεν είναι κυνηγετικό καταφύγιο, αυτό ήθελε να πει η Λουκρητία όταν έφτασαν στον προορισμό τους: ένα κτίσμα με ψηλά τείχη από σκούρα πέτρα, που 'χε στη μια πλευρά πυκνό

δάσος, και στην άλλη έναν μαϊάνδρο του Πάδου. Θα 'θελε να γυρίσει ανάποδα στη σέλα της και να ρωτήσει: Γιατί μ' έφερες εδώ;

Δεν είπε τίποτα, ωστόσο, αφήνοντας τη φοράδα της να τον ακολουθήσει στο μονοπάτι, μέσα από δέντρα που έσταζαν, κατά μήκος της αφιδωτής γέφυρας, και στο προαύλιο του παράξενου, ενισχυμένου σαν φρούριο, αστερόσχημου κτιρίου, που ακόμα κι εκείνη τη στιγμή, θαρρείς, της έδινε την αίσθηση πως ήταν αλλόκοτα έρημο.

Τα άλογα απομακρύνθηκαν, η Λουκρητία έβγαλε τη μουλιασμένη κάπα και το καπέλο της, κι εκείνος την παρατηρούσε να τα βγάζει, στέκοντας με την πλάτη στη φωτιά που θέριευε στο τζάκι, και τώρα χειρονομεί στους επαρχιώτες υπηρέτες που περμιούνται στις σκιερές άκρες της αίθουσας να ζυγώσουν και να βάλουν φαί στα πιάτα τους, να κόψουν το ψωμί, να σερβίρουν κρασί στα κύπελλά τους, κι εκείνη άξαφνα θυμάται τα λόγια της νύφης της, ειπωμένα μ' έναν βραχνό ψίθυρο: *Εσένα θα κατηγορήσει.*

Τα δάχτυλα της Λουκρητίας σφίγγουν την άκρη του πιάτου της. Η βεβαιότητα πως εκείνος έχει βάλει σκοπό τον θάνατό της είναι σαν παρουσία δίπλα της, λες κι ένα μαυρόφτερο θηρευτικό πτηνό έχει κουρνιαώσει στο μπράτσο της καρέκλας της.

Αυτός είναι ο λόγος για το αφνίδιο ταξίδι τους σ' ένα τέτοιο ατίθασο και μοναχικό μέρος. Την έφερε εδώ, σ' αυτό το πέτρινο φρούριο, για να τη δολοφονήσει.

Η κατάπληξη την τραβά απότομα απ' το σώμα της, και παραλίγο να γελάσει· αιωρείται στη θολωτή οροφή, κοιτώντας κάτω τον εαυτό της κι εκείνον, να κάθονται στο τραπέζι, να βάζουν κουταλιές σούπας κι αλατισμένο ψωμί στο στόμα τους. Βλέπει το πώς εκείνος γέρνει προς το μέρος της, αποθέτοντας τα δάχτυλά του στο γυμνό δέρμα του καρπού της καθώς λείει κάτι· βλέπει τον εαυτό της να του γνέφει καταφατικά, να καταπίνει το φαί, να ξεστομίζει μερικές λέξεις για το ταξίδι τους ως εδώ και για το ενδιαφέρον σκηνικό που διένυσαν, λες και δεν υπάρχει τίποτα

στραβό στη σχέση τους, λες κι αυτό είναι ένα φυσιολογικό δείπνο, μετά το οποίο θα αποσυρθούν στο κρεβάτι.

Στην πραγματικότητα, σκέφτεται, αιωρούμενη ακόμα στην κρύα, νοτερή πέτρα της οροφής της αίθουσας, η διαδρομή απ' την Αυλή ως εδώ ήταν ανιαρή, περνώντας μέσα από αγρούς μουντούς και παγωμένους, μ' έναν ουρανό τόσο βαρύ, που θαρρείς σακούλιαζε, εξουθενωμένος, αγγίζοντας τις κορυφές των γυμνών δέντρων. Ο σύζυγός της είχε επιλέξει έναν γοργό τριποδισμό, χιλιόμετρα ολόκληρα να χοροπηδά στη σέλα, η πλάτη της να πονάει, τα πόδια της να γδέρνονται απ' τις βρεγμένες κάλτσες. Ακόμα και μες στα γάντια με επένδυση από γούνα σκίουρου, τα δάχτυλά της, που έσφιγγαν τα γκέμια, ήταν άκαμπτα απ' το κρύο, κι η χαίτη της φοράδας είχε σύντομα κρουσταλλιάσει απ' τον πάγο. Ο άντρας της προπορευόταν, με δύο φρουρούς ουραγούς. Καθώς η πόλη παραδινόταν στην ύπαιθρο, η Λουκρητία ήθελε να κεντρίσει το άλογο με τα σπιρούνια, να κολλήσει τις φτέρνες στα πλαϊνά του και να νιώσει τις οπλές του να πετάνε πάνω απ' τις πέτρες και το χώμα, να διασχίσει το επίπεδο τοπίο της κοιλάδας γοργά, αλλά ήξερε πως δεν πρέπει, ότι η θέση της ήταν πίσω του ή πλάι του, εφόσον την προσκαλούσε, ποτέ μπροστά του, οπότε συνέχισαν να τριποδίζουν ατέλειωτα.

Στο τραπέζι, αντικρίζοντας τον άντρα που τώρα υποψιάζεται ότι θα τη σκοτώσει, μετανιώνει που δεν το 'κανε, που δεν εξώθησε τη φοράδα της να καλπάσει. Μακάρι να τον είχε προσπεράσει, καθαρίζοντας με παραβατική χαρά, με τα μαλλιά και τον μανδύα της να πετάνε στο κατόπι της, και τις οπλές να τινάζουν λάσπη. Μακάρι να 'χε στρέψει τα γκέμια προς τους μακρινούς λόφους, όπου θα μπορούσε να χαθεί μες στις εσοχές των βράχων και των κορυφών, ώστε εκείνος να μην τη βρει ποτέ.

Ακουμπά τους αγκώνες του εκατέρωθεν του πιάτου, και της λέει για τα χρόνια που ερχόταν σ' αυτό το καταφύγιο –όπως επιμένει να το αποκαλεί– όταν ήταν παιδί, πώς ο πατέρας του τον έφερνε συχνά εδώ για κυνήγι. Εκείνη τον ακούει να λέει μια

ιστορία για το πώς είχε εξαναγκαστεί να εξαπολύσει αμέτρητα βέλη σ' έναν στόχο, ώσπου τα δάχτυλά του μάτωσαν. Γνέφει καταφατικά και μουρμουρίζει συμπονετικά στα κατάλληλα σημεία, μα αυτό που θέλει να κάνει σ' αλήθεια είναι να τον κοιτάξει στα μάτια και να πει: Ξέρω τι σχεδιάζεις.

Θα τον εξέπληττε, θα τον έκανε να στραβοπατήσει; Άραγε τη νομίζει αθώα, την άμαθη στον κόσμο γυναίκα του, που μόλις ξεμύτισε απ' την παιδική της κάμαρα; Καταλαβαίνει τα πάντα. Καταλαβαίνει ότι έχει καταστρώσει την πλεκτάνη του τόσο προσεχτικά, τόσο επίπονα, αποκόπτοντάς την απ' τους άλλους, εξασφαλίζοντας ότι οι αυλικοί της θα έμεναν στη Φεράρα, ότι είναι μόνη, ότι δεν έχει εδώ ανθρώπους απ' το καστέλο, μόνο οι δυο τους είναι, με δυο φρουρούς στημένους έξω, και μια χούφτα δουλικά της υπαίθρου να τους υπηρετούν.

Πώς θα το κάνει; Ένα κομμάτι της θα 'θελε να τον ρωτήσει. Με μαχαίρι, σ' έναν σκοτεινό διάδρομο; Με τα χέρια γύρω απ' τον λαιμό της; Πτώση απ' το άλογο, καμωμένη να μοιάζει ατύχημα; Δεν αμφιβάλλει πως όλα αυτά περιλαμβάνονται στο ρεπερτόριό του. Το καλό που σου θέλω, κάν' το σωστά, αυτό θα τον συμβούλευε, διότι ο πατέρας της δεν είναι ο τύπος του ανθρώπου που θα εκλάβει με επιείκεια τον φόνο της κόρης του.

Αφήνει κάτω το κύπελλο· υψώνει το πιγούνι· στρέφει τα μάτια στον σύζυγό της, Αλφόνσο, Δούκα της Φεράρας, κι αναρωτιέται τι θα συμβεί στη συνέχεια.

Οι ατυχείς συγκυρίες της σύλληψης της Λουκρητίας

Παλάτσο, Φλωρεντία, 1544

Τα κατοπινά χρόνια, η Ελεονώρα θα κατέληγε να μετανιώσει πικρά για τον τρόπο που συνελήφθη το πέμπτο της παιδί.

Φανταστείτε την Ελεονώρα το φθινόπωρο του 1544: βρίσκεται στο δωμάτιο με τους χάρτες του φλωρεντινού παλάτσο, μ' ένα διάγραμμα κρατημένο κοντά στο πρόσωπό της (είναι λίγο μύωπας, μα δε θα το παραδεχόταν ποτέ σε άνθρωπο). Οι κυρίες της στέκουν σε απόσταση, όσο πιο κοντά μπορούν στο παράθυρο· παρότι Σεπτέμβρης, στην πόλη η ζέση είναι ακόμα αποπνικτική. Το πηγάδι κάτω στο προαύλιο θαρρείς και ψήγεται στον αέρα, βγάζοντας ολοένα και περισσότερη κάψα απ' το πέτρινο ορθογώνιό του. Ο ουρανός είναι χαμηλός κι ασάλευτος· κανένα αεράκι δεν κουνά τα μετάξια που κρέμονται στο παράθυρο, κι οι σημαίες στους προμαχώνες του παλάτσο κρέμονται νωθρές και πλαδαρές. Οι κυρίες επί των τιμών κάνουν αέρα με βεντάλιες και σκουπίζουν τα μέτωπά τους με μαντίλια, στενάζοντας αθόρυβα· η καθημέ τους αναρωτιέται πόσο ακόμα θα πρέπει να μείνει όρθια εδώ, σ' αυτή την ξυλεπένδυτη αίθουσα, πόση ακόμα ώρα θέλει η Ελεονώρα να περιεργαστεί αυτό τον χάρτη, και τι το τόσο ενδιαφέρον τού βρίσκει.

Τα μάτια της Ελεονώρας σαρώνουν την καμωμένη με ασημί μελάνι αποτύπωση της Τοσκάνης: τις κορυφές των λόφων, τα ποτάμια που γλιστρούν σαν χέλια, την κουρελιασμένη ακτή που ανηφορίζει προς βορράν. Το βλέμμα της περνά πάνω απ' τα πλήθη των δρόμων που πλέκονται προς τις πόλεις – Σιένα, Λιβόρνο και Πίζα. Η Ελεονώρα είναι γυναίκα με οξεία συναίσθηση της σπανιότητας και της αξίας της: κατέχει όχι μόνο ένα σώμα ικανό να παράγει μια αλληλουχία διαδόχων, μα κι ένα πανέμορφο πρόσωπο, μ' ένα μέτωπο σαν σκαλιστό ελεφαντόδοντο, μάτια μακριά αναμεταξύ τους κι έντονα καστανά, ένα στόμα που δείχνει όμορφο τόσο όταν χαμογελά, όσο κι όταν μουτρώνει. Πάνω απ' όλα, έχει γοργό κι ευμετάβλητο μυαλό. Μπορεί να κοιτάξει τις χαρακιές αυτού του χάρτη, και μπορεί, σε αντίθεση με τις περισσότερες γυναίκες, να τις μεταφράσει σε αγρούς γεμάτους στάρι, σε επικλινείς αμπελώνες, σε σοδειές, κτήματα, μοναστήρια, νοικάρηδες που πληρώνουν εισφορές.

Αφήνει κάτω τον ένα χάρτη, και, πάνω που οι κυρίες της θροΐζουν τις φούστες τους, έτοιμες να κινηθούν για μια κάμαρα με καλύτερο αερισμό, πιάνει έναν άλλο. Μελετά την περιοχή που βρίσκεται αμέσως στο εσωτερικό της ακτής· το κομμάτι αυτό του χάρτη δε δείχνει να φέρει σημειώσεις, πέρα από ορισμένες ασαφείς, άτακτες υδάτινες εκτάσεις.

Αν ένα πράγμα δεν ανέχεται η Ελεονώρα, αυτό είναι η έλλειψη σκοπού. Υπό τη δικαιοδοσία της, κάθε κάμαρα, κάθε διάδρομος, κάθε αίθουσα αναμονής του παλάτσο έχει ανακαινιστεί, κι έχει τεθεί σε χρήση. Ως κι ο γυμνός γύψος έχει στολιστεί κι εξωραϊστεί. Δεν επιτρέπει στα παιδιά της, στους υπηρέτες της ή στις κυρίες της ούτε ένα λεπτό απραξίας μες στη μέρα. Απ' τη στιγμή που ξυπνούν, μέχρι τα κεφάλια τους να γείρουν στο μαξιλάρι, είναι απασχολημένοι, σύμφωνα μ' ένα πρόγραμμα δικής της επινόησης. Όταν δεν κοιμάται, καταγίνεται με κάποιο καθήκον: γράφει γράμματα, μαθαίνει ξένες γλώσσες, καταστρώνει σχέδια ή καταλόγους, ή επιβλέπει τη μέριμνα και τη μόρφωση των τέκνων της.

Το μυαλό της Ελεονώρας αρχινά να σφύζει με ιδέες γι' αυτό το έλος. Πρέπει να το αποξηράνουν. Όχι, πρέπει να το αρδεύσουν. Θα μπορούσαν να το καλλιεργήσουν. Θα μπορούσαν να χτίσουν μια πόλη. Θα μπορούσαν να εγκαταστήσουν ένα σύστημα λιμνών, για την εκτροφή ψαριών. Ή έναν αγωγό υδάτων ή ένα –

Τις σκέψεις της τις διακόπτει το άνοιγμα μιας πόρτας κι ο ήχος από μπότες στο πάτωμα: δρασκελιές αποφασιστικές, όλο αυτοπεποίθηση. Δε γυρίζει, μα χαμογελάει μόνη της καθώς υψώνει τον χάρτη στο φως, παρατηρώντας πώς η λάμψη του ήλιου φωτίζει τα βουνά και τις πολίχνες και τους αγρούς.

Ένα χέρι κατακάθεται στη μέση της, άλλο ένα στον ώμο. Νιώθει το τσίμπημα της γενειάδας, σαν από πλήθος καρφίτσες, στον αυχένα της, τη νοτερή πίεση χειλιών.

«Τι σκαρώνεις, μικρή πολυάσχολη μελισσούλα μου;» ψιθυρίζει ο άντρας της στ' αυτή της.

«Αναρωτιόμουν για τούτα τα εδάφη», λέει, κρατώντας ακόμα ψηλά τον χάρτη, «κοντά στη θάλασσα, εδώ, βλέπεις;»

«Μμμ», λέει εκείνος, γλιστρώντας ένα μπράτσο γύρω απ' το σώμα της, βυθίζοντας το πρόσωπό του στα πιασμένα με καρφίτσες μαλλιά της, κολλώντας την ανάμεσα στο κορμί του και τη σκληρή άκρη του τραπεζιού.

«Αν το αποξηραίναμε, ενδεχομένως ήταν εφικτό να το αξιοποιήσουμε τρόπον τινά, είτε καλλιεργώντας το είτε χτίζοντας πάνω του, και –» σωπαίνει γιατί ο άντρας της παλεύει με τα φουστάνια της, τα σηκώνει ώστε το χέρι του να μπορέσει να αλωνίσει ανεμπόδιο το γόνατό της, να σκαρφαλώσει στον μηρό, και πιο ψηλά, πιο πάνω, όλο και πιο πάνω. «Κόζιμο», τον επιπλήττει, ψιθυριστά, μα αδικώς ανησυχεί, διότι οι κυρίες της βγαίνουν με σερνάμενο βήμα απ' την αίθουσα, με τα φορέματά τους να αγγίζουν το πάτωμα, κι οι παρατρεχάμενοι του Κόζιμο φεύγουν, όλοι τους συνωθούνται στην έξοδο, αδημονώντας να αναχωρήσουν.

Η πόρτα κλείνει στο κατόπι τους.

«Ο αέρας εκεί είναι επιβλαβής», εξακολουθεί, επιδεικνύοντας

τον χάρτη ανάμεσα στα χλωμά, λεπτά της δάχτυλα, σαν να μη συμβαίνει τίποτα, σαν να μην έχει έναν άντρα πίσω της, που πασχίζει να βρει τον δρόμο του μέσα από στρώσεις εσωρούχων, «δύσοσμος και ανθυγιεινός, και, προκειμένου να –»

Ο Κόζιμο τη γυρνά απ' την άλλη και της παίρνει τον χάρτη. «Ναι, αγάπη μου», λέει, οδηγώντας την ανάποδα στο τραπέζι, «ό,τι πεις, ό,τι θες».

«Μα, Κόζιμο, μια ματιά ρίξε μόνο –»

«Μετά». Πετάει τον χάρτη στο τραπέζι, έπειτα τη σηκώνει στην επιφάνειά του, σπρώχνοντας τη μάζα των φουστανιών της. «Μετά».

Η Ελεονώρα αναστενάζει με παραίτηση, σμίγοντας τα βλέφαρα των λοξών, γατίσιων της ματιών. Καταλαβαίνει πως δεν υπάρχει περισπασμός απ' αυτό. Μα του αρπάζει το χέρι μολατάυτα. «Μου το υπόσχεσαι;» λέει. «Υποσχέσου το. Θα μου δώσεις το ελεύθερο να αξιοποιήσω αυτή την έκταση;»

Το χέρι του πολεμά το δικό της. Πρόκειται για προσποίηση, για παιχνίδι, το ξέρουν κι οι δύο. Το ένα απ' τα μπράτσα του Κόζιμο έχει το διπλάσιο φάρδος απ' το δικό της. Θα μπορούσε να την απαλλάξει απ' αυτό το φόρεμα σε μερικές στιγμές, με ή χωρίς τη συναίνεσή της, αν ήταν ένας ολότελα διαφορετικός άντρας.

«Σ' το υπόσχομαι», λέει, κι έπειτα τη φιλά, κι εκείνη λευτερώνει το χέρι του.

Ποτέ της, σκέφτεται, καθώς ο άλλος παίρνει φόρα, δεν του αρνήθηκε αυτή τη χάρη. Ποτέ δε θα του την αρνηθεί. Υπάρχουν πολλά πεδία στον γάμο τους στα οποία καταφέρνει να έχει το πάνω χέρι, περισσότερο απ' ό,τι άλλες σύζυγοι σε παρόμοια θέση. Κατά την κρίση της, η απρόσκοπτη πρόσβαση στο κορμί της είναι μικρό τίμημα για τις πολυπληθείς ελευθερίες κι εξουσίες που της παραχωρούνται.

Έχει ήδη τέσσερα παιδιά· σκοπεύει να κάνει κι άλλα, όσα φύτεψει ο άντρας της εντός της. Μια μεγάλη ηγεμονική οικογένεια είναι αναγκαία για να προσδώσει στην επικράτεια σταθερότητα

και μακροβιότητα. Πριν απ' τον γάμο της με τον Κόζιμο, η δυναστεία αυτή κινδύνευε να ξεφτίσει, να διαλυθεί, να γίνει παρελθόν. Και τώρα; Η κυριαρχία του Κόζιμο και η ισχύς της επικρατείας είναι εξασφαλισμένες. Χάρη σ' αυτήν, δύο άρρενες διάδοχοι βρίσκονται ήδη στην παιδική κάμαρα, αγόρια που θα εκπαιδευτούν ώστε να διαδεχθούν τον Κόζιμο, και δύο κορίτσια που μπορούν να παντρευτούν γόνους άλλων ηγεμονικών οικογενειών.

Κρατιέται εστιασμένη σ' αυτή τη σκέψη, διότι θέλει να συλλάβει ξανά, και διότι δε θέλει να σκεφτεί την αβάπτιστη ψυχή που έχασε πέρσι. Δε μιλά ποτέ γι' αυτό το ζήτημα, δεν το κουβεντιάζει με κανέναν, ούτε καν με τον εξομολόγο της, ότι το γκριζωπό σαν μαργαριτάρι μουτράκι και τα σφιγμένα δαχτυλάκια ακόμα στοιχειώνουν τα όνειρά της, ότι το λαχταράει και το ποθεί, ακόμα και τώρα, ότι η απουσία του άνοιξε μια τρύπα που τη διαπερνά. Η θεραπεία γι' αυτή την κρυφή μελαγχολία, μονολογεί, είναι απλή: ν' αποκτήσει ένα άλλο μωρό το συντομότερο δυνατόν. Πρέπει να μείνει πάλι έγκυος, και τότε όλα θα 'ναι καλά. Το σώμα της είναι δυνατό και καρπερό. Ο λαός της Τοσκάνης, όπως ξέρει, αναφέρεται στο πρόσωπό της με τον χαρακτηρισμό «Η Γονιμότητα», κι είναι απολύτως ταιριαστός: ανακάλυψε ότι η γέννα τεσσάρων παιδιών δεν ήταν ο σπαραγμός και το πυρ της Κολάσεως που της είχε περιγραφεί. Έφερε δική της τροφό, τη Σοφία, μαζί της, όταν έφυγε απ' το σπίτι του πατέρα της, κι η γυναίκα αυτή φροντίζει τους απογόνους της. Η ίδια η Ελεονώρα είναι νέα, είναι πανέμορφη, ο άντρας της τη λατρεύει και της είναι πιστός, και θα 'κανε τα πάντα για να την ευχαριστήσει. Θα του γεμίσει το παιδικό δωμάτιο ίσαμε τα πρόστεγα· θα το μπουκώσει διαδόχους· θα κάνει το ένα παιδί μετά το άλλο. Γιατί όχι; Δε θα της ξεγλιστρήσουν άλλα μωρά πριν την ώρα τους; δε θα το επιτρέψει.

Καθώς ο Κόζιμο μοχθεί στην Αίθουσα Χαρτών και Γεωγραφίας, κι οι βοηθοί του κι οι κυρίες της περιμένουν νευρικά στην εξωτερική αίθουσα, ανταλλάσσοντας χασμουρητά και παραιτημένες ματιές, ο νους της Ελεονώρας αποφεύγει το μικρό χαμένο

πλάσμα και στρέφεται πάλι προς τα έλη, πετάει πάνω απ' τις καλαμιές τους, τις κίτρινες σημαίες, τους λοφίσκους τους και τα αγριόχορτα. Μπαινοβγαίνει στις ομίχλες και τις αναθυμιάσεις τους. Φαντάζεται μηχανικούς με εργαλεία και σωλήνες να καταφτάνουν, να αντλούν και ν' απομακρύνουν ό,τι είναι μουχλιασμένο, υγρό κι ανεπιθύμητο. Δημιουργεί πλουσιοπάροχες σοδειές, καλοθρεμμένα ζωντανά και χωριά κατοικημένα από πρόθυμους, ευγνώμονες υπηκόους.

Ακουμπά τα μπράτσα της στους ώμους του άντρα της και καρφώνει τα μάτια στους αντικρινούς χάρτες, καθώς εκείνος ζυγώνει τη στιγμή της ηδονής του: αρχαία Ελλάδα, Βυζάντιο, η έκταση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, οι αστερισμοί των ουρανών, αχαρτογράφητες θάλασσες, νησιά αληθινά κι επινοημένα, βουνά που χάνονται μέσα σε καταιγίδες.

Ήταν αδύνατον να προβλέψει πως αυτό θα αποδεικνυόταν λάθος, ότι θα 'πρεπε να 'χε κλείσει τα μάτια και να 'χε επαναφέρει το μυαλό της στην αίθουσα, στο γαμήλιο καθήκον της, στον γεροδεμένο και γοητευτικό της σύζυγο, που την ποθούσε ακόμα, μετά από τόσα χρόνια. Πού να 'ξερε ότι το παιδί που θα γεννιόταν απ' αυτό το σμίξιμο θα 'ταν τελείως αλλιώτικο από τα άλλα, που όλα τους ήταν γλυκά εκ φύσεως, και καλόβολα στον χαρακτήρα; Τόσο εύκολα ξεχάστηκε, μες στη στιγμή, η αρχή του μητρικού εντυπώματος. Αργότερα, θα ψέξει εαυτόν για τη διάσπαση της προσοχής της, για την αφηρημάδα της. Γιατροί και ιερείς της το 'χουν κάνει πεποίθηση, ότι ο χαρακτήρας του παιδιού καθορίζεται απ' τις σκέψεις της μητέρας τη στιγμή της σύλληψης.

Τώρα είναι αργά, ωστόσο. Ο νους της Ελεονώρας, εδώ στην αίθουσα με τους χάρτες, είναι αναστατωμένος, αδάμαστος, περιπλανιέται κατά βούληση. Κοιτάζει χάρτες, τοπιογραφίες, ερημικές αληθινές κι επινοημένες.

Ο Κόζιμο, Μέγας Δούκας της Τοσκάνης, ολοκληρώνει την πράξη με το σύνηθες πνιχτό του γρούλισμα, σφίγγοντας τρυφερά τη σύζυγό του πάνω του, κι εκείνη, συγκινημένη μα κι ελαφρώς

ανακουφισμένη (κάνει ζέστη σήμερα, εξάλλου), του επιτρέπει να τη βοηθήσει να κατέβει απ' το τραπέζι. Φωνάζει τις κυρίες της για να τη συνοδεύσουν στα διαμερίσματά της. Θα ήθελε, τους λέει, ένα τσάι με μέντα, έναν υπνάκο, κι ενδεχομένως ένα καθαρό μισοφόρι.

Εννέα μήνες αργότερα, όταν της παραδίδουν ένα μωρό που βρουχάται και σφαδάζει και λύνεται απ' τις φασκιές του, ένα μωρό που δε λέει να ξαποστάσει ή να κοιμηθεί ή να παρηγορηθεί, παρεκτός και βρίσκεται μονίμως εν κινήσει, ένα μωρό που μπορεί να δεχθεί τον μαστό της τροφού –επιλεγμένης με προσοχή απ' τη Σοφία– για μερικά λεπτά, μα που ποτέ δεν ηρεμεί για να χορτάσει, ένα μωρό που τα μάτια του είναι ανοιχτά, πάντα, λες κι αναζητεί μακρινούς ορίζοντες, η Ελεονώρα κατακλύζεται από κάτι που φέρνει σε ενοχή. Είναι δικό της σφάλμα αυτή η αγριάδα στο φέρεσιμο του μωρού; Οφείλονται όλα στην ίδια; Δε λέει κουβέντα σε κανέναν, ιδίως στον Κόζιμο. Η ύπαρξη αυτού του μωρού την τρομοκρατεί, καθώς αποσαθρώνει την πεποίθησή της πως είναι εξαιρετη μητέρα, ότι γεννά απογόνους υγιείς στον νου και το σώμα. Το να είναι ένα απ' τα παιδιά της τόσο δύστροπο, τόσο ανεξιχνίαστο, πλήττει την πεμπουσία του ρόλου της εδώ, στη Φλωρεντία.

Σε μια επίσκεψη στην παιδική κάμαρα, όπου προσπαθεί επί ένα ολόκληρο πρωινό ν' αγκαλιάσει την ολολύζουσα Λουκρητία, προσέχει πώς ο θόρυβος επηρεάζει τα τέσσερα μεγαλύτερα αδέρφια, που όλο σκεπάζουν τ' αυτιά τους και τρέχουν σε άλλα δωμάτια. Η Ελεονώρα κυριεύεται απ' τον φόβο ότι η συμπεριφορά αυτού του μωρού θα επηρεάσει τα άλλα παιδιά. Θα γίνουν κι αυτά, αίφνης, ανυπάκουα κι απαρηγόρητα; Αποφασίζει, σπασμωδικά, να απομακρύνει τη Λουκρητία, και να την εγκαταστήσει σε άλλο μέρος του παλάτσο. Μόνο για λίγο, μονολογεί, ώσπου να ηρεμήσει. Ρωτάει, και κατόπιν προσλαμβάνει μιαν άλλη τροφό, μια μαγείρισσα απ' την κουζίνα. Μια φαρδουκάπουλη, χαρωπή γυναίκα που αναλαμβάνει πανευτυχής τη φροντίδα

της Λουκρητίας – η δική της κόρη, κοντά δύο χρονών, ήδη περπατάει κι αρκουδίζει στο πλακόστρωτο, κι είναι έτοιμη ν' απογαλακτιστεί. Η Ελεονώρα στέλνει κάθε μέρα μια απ' τις κυρίες της κουστωδίας της στην κουζίνα να ρωτήσει πώς πάει το μωρό· κάνει το καθήκον της απέναντι στο παιδί, γι' αυτό είναι βέβαιη. Το μόνο ατυχές στοιχείο είναι ότι η όλη κατάσταση αντιβαίνει στις απόψεις της Σοφίας, της παλιάς τροφού της Ελεονώρας, η οποία αποδοκιμάζει βουερά το φαινόμενο που αποκαλεί «εξορία» της Λουκρητίας, και, τέλος πάντων, δε βλέπει πού είναι το πρόβλημα με την τροφό που επέλεξε η ίδια. Όμως η Ελεονώρα είναι παράδοξα επίμονη: το παιδί θα τοποθετηθεί μακριά απ' την υπόλοιπη οικογένεια, κάτω στην υπόγεια κουζίνα, μαζί με τους υπηρέτες, τις καμαριέρες, τον σαματά απ' τα κατσαρολικά και τη ζέστη απ' τις δυνατές φωτιές. Οι πρώτοι μήνες της ζωής της Λουκρητίας κυλούν μες σε μια σκάφη της μπουγάδας, με την κορούλα της τροφού να την επιβλέπει, να χαϊδεύει τη μικροσκοπική σφιγμένη γροθιά του μωρού, και να φωνάζει τη μάνα της οποτεδήποτε το μουτράκι του μωρού ρικνώνεται πριν σκούξει.

Όταν η Λουκρητία μαθαίνει να περπατά, γλιτώνει παρά τριγχα από μια αναποδογυρισμένη κατσαρόλα με βραστό νερό, οπότε τη στέλνουν πάλι πάνω. Αποκομμένη απ' τον γνώριμο ατμό και τη χλαλή της κουζίνας, κι αντιμέτωπη με τέσσερα παιδιά τα οποία δε θυμάται, ουρλιάζει για δυο μέρες. Ουρλιάζει αποζητώντας την υπόγεια τροφό της, τις ξύλινες κουτάλες που της έδιναν να πιπιλίζει όταν την πονούσαν τα δόντια της, για τα βοτάνια που κρέμονταν σε μάτσα και διαγράφονταν στα τετράγωνα παράθυρα, για το χέρι που χαμήλωνε για να της δώσει μια φέτα ζεστό ψωμί, ή ένα ξύσμα τυριού να μασήσει. Δε θέλει ούτε να δει αυτή την κάμαρα στα ψηλά του σπιτιού με τα ατέλειωτα κρεβάτια, τα παιδιά με τα πανομοιότυπα πρόσωπα που την κοιτάνε επίμονα με ανέκφραστα μαύρα μάτια, που ψιθυρίζουν αναμεταξύ τους, κι αίφνης σηκώνονται και φεύγουν. Έχει τη δυσάρεστη ανάμνηση ενός πελώριου μαύρου τσουκαλιού που

αναποδογουρίζει πλάι της, κι έπειτα μιας πλημμύρας υγρού που κοχλάζει. Αρνείται τις αγκαλιές και τα γόνατα των παιδοκόμων· δεν τις αφήνει να την ντύσουν ή να την ταΐσουν. Θέλει τη μαγείρσσσα απ' το υπόγειο, τη μάνα του θηλασμού· θέλει να στρίβει μια απ' τις λείες τούφες της με τον αντίχειρα και τον δείκτη καθώς χουζουρεύει, κουλουριασμένη κι ασφαλής στα ογκώδη γόνατά της. Θέλει το καλοσυνάτο πρόσωπο της εκ θηλασμού αδελφής της, που της τραγουδά και την αφήνει να ζωγραφίζει στις στάχτες της φωτιάς μ' ένα ξυλαράκι. Η Σοφία κουνά το κεφάλι, και ψελλίζει πως είτε στην Ελεονώρα ότι μόνο κακό θα έκανε η εξορία του παιδιού στο υπόγειο. Ο μόνος τρόπος για να πείσει τη Λουκρητία να φάει είναι ν' αφήνει το φαί στο πάτωμα, δίπλα της. Σαν αγρίμι, σχολιάζει η Σοφία.

Όταν όλα αυτά μεταφέρονται στην Ελεονώρα, διά στόματος Σοφίας, που επιμένει δραματικά να πηγαίνει στην κάμαρα της αλλοτινής κηδεμονευομένης της και να στέκει πλάι στο κρεβάτι, με τις σφιγμένες γροθιές στους γοφούς, η Ελεονώρα στενάζει, και χώνει άλλο ένα φρέσκο αμύγδαλο στο στόμα. Σε λίγες μέρες θα γεννήσει πάλι, η κοιλιά της είναι βουνό κάτω απ' τα σεπτόνια· ελπίζει να 'ναι αγόρι. Δεν το άφησε στην τύχη αυτή τη φορά, και φρόντισε η κρεβατοκάμαρά της να 'ναι γεμάτη με πίνακες υγιών νέων ανδρών, που αποδύονται σε ανδροπρεπείς, αρρενωπές ασχολίες – ακόντιο ή κονταρομαχίες. Δεν υπέμενε τη συζυγική πράξη οπουδήποτε αλλού στο παλάτσο παρά μόνον εδώ, προς μεγάλη απογοήτευση του Κόζιμο – είχε ανέκαθεν αδυναμία στα βεβιασμένα ζευγαρώματα, σε διαδρόμους κι ημιωρόφους. Μα δε θα κάνει το ίδιο λάθος όπως την προηγούμενη φορά.

Στα τέσσερα, η Λουκρητία δεν παίζει με κούκλα, όπως έπαιζαν οι αδελφές της, ούτε κάθεται στο τραπέζι να φάει, ούτε συμμετέχει στα παιχνίδια των αδελφών της, προτιμώντας αντ' αυτού να περνά χρόνο μόνη της, τρέχοντας σαν άγριος απ' τη μιαν άκρη του διαδρόμου στην άλλη, ή γονατίζοντας στο παράθυρο, όπου ξοδεύει ώρες χαζεύοντας την πόλη και τους μακρινούς λόφους

στο βάθος. Στα έξι, κουνιέται και στριφογυρνά νευρικά αντί να κάτσει φρόνιμα για τον ζωγράφο, σε τέτοιο βαθμό, που η Ελεονώρα θυμώνει και λέει ότι δε θα 'χει δικό της πορτρέτο – μπορεί να γυρίσει στην παιδική κάμαρα. Στα οχτώ-εννιά, περνάει μια περίοδο κατά την οποία αρνείται να φορέσει παπούτσια, ακόμα κι όταν η Σοφία τη χαστουκίζει γι' αυτή την απείθεια. Στα δεκαπέντε, κι ενώ ο γάμος της επίκειται, σηκώνει τρομερό σαματά για το νυφικό φουστάνι που παράγγειλε η ίδια η Ελεονώρα – ένας εξαιρετικός συνδυασμός μπλε μεταξιού και χρυσού μπροκάρ. Η Λουκρητία εισβάλλει στα διαμερίσματά της, χωρίς ν' αναγγεληθεί, φωνάζοντας βροντερά ότι δε θα το φορέσει, με τίποτα, της παραπέφτει φαρδύ. Η Ελεονώρα, που είναι στο γραφείο της, και γράφει σε μία απ' τις αγαπημένες της ηγούμενες, προσπαθεί να συγκρατήσει τα νεύρα της και λέει στη Λουκρητία, με σθεναρή φωνή, ότι το φόρεμα μεταποιείται στα μέτρα της, όπως ξέρει πολύ καλά. Μα η Λουκρητία, φυσικά, το τραβάει. Γιατί, ρωτάει απαιτητικά, με έξαλλη όψη, να φορέσει ένα νυφικό που 'χε φτιαχτεί για την αδελφή της τη Μαρία, τη στιγμή που η Μαρία πέθανε, δεν της φτάνει που πρέπει να παντρευτεί τον αρραβωνιαστικό της Μαρίας, πρέπει ειλικρινά να φορέσει και το φουστάνι της; Ο νους της Ελεονώρας, καθώς αφήνει τον κονδυλοφόρο, σηκώνεται απ' το γραφείο της και διασχίζει την αυίδα βαδίζοντας προς την κόρη της, εστιάζει ξανά στη σύλληψη της Λουκρητίας, το πώς τα μάτια της σάρωναν τους χάρτες των αρχαίων εδαφών, απορροφημένα με αλλόκοτες κι άγριες θάλασσες, γεμάτες δράκους και τέρατα, ταραγμένες από ανέμους που μπορεί να ξαπόστελναν ένα πλοίο μακριά απ' τη ρότα του. Τι λάθος έκανε! Πώς την είχε στοιχειώσει, και πώς τιμωρήθηκε για δαύτο!

Στην άλλη άκρη της αίθουσας, η Ελεονώρα βλέπει τογωνιώδες, δακρυσμένο πρόσωπο της κόρης της ν' ανοίγει σαν άνθος από ελπίδα και προσμονή. *Ιδού η μητέρα μου*, σκέφτεται, κι η Ελεονώρα το ξέρει. *Μπορεί να με σώσει, απ' το φόρεμα, απ' τον γάμο. Μπορεί όλα να πάνε καλά.*

Μια φαντασμαγορική αποτύπωση
της ιταλικής Αναγέννησης σε όλο της
το μεγαλείο και σε όλη της τη σκληρότητα.

Χειμώνας του 1561. Η Λουκρητία, η Δούκισσα της Φεράρας, καλείται να συνοδεύσει τον σύζυγό της, τον Αλφόνσο, σε μια αναπάντεχη επίσκεψη σε μια εξοχική βίλα.

Όταν κάθονται για δείπνο, η Λουκρητία αντιλαμβάνεται ότι ο Αλφόνσο την οδήγησε σε αυτή τη βίλα έχοντας κακό σκοπό. Σχεδιάζει να τη σκοτώσει.

Η Δούκισσα είναι μόλις δεκαέξι ετών και έχει περάσει τη ζωή της κλεισμένη σε ένα μεγαλοπρεπές παλάτσο της Φλωρεντίας. Στην απομακρυσμένη αυτή βίλα βρίσκεται στο έλεος του ολοένα και πιο απρόβλεπτου συζύγου της.

Τι μπορεί να κάνει η Λουκρητία με αυτή την ξαφνική συνειδητοποίηση; Έχει καμία τύχη απέναντι στον Αλφόνσο, που διαφεντεύει ολόκληρη επικράτεια και διαθέτει στρατιωτική εκπαίδευση; Πώς μπορεί να διασφαλίσει ότι θα επιβιώσει;

Το ΠΟΡΤΡΕΤΟ ΕΝΟΣ ΓΑΜΟΥ είναι η αξιομνημόνευτη ιστορία μιας νεαρής γυναίκας, η οποία, επειδή βρίσκεται τόσο κοντά στην εξουσία, διατρέχει θανάσιμο κίνδυνο.

Τόσο μαγικό και καθηλωτικό όσο και το *Άμνεντ*.
Η Ο'Φάρελ γίνεται όλο και καλύτερη από βιβλίο σε βιβλίο.

I-NEWSPAPER

Παρόλο που πρόκειται για το χρονικό ενός προαναγγελθέντος θανάτου, η Ο'Φάρελ διαθέτει τέτοια αφηγηματική δεινότητα, που καταφέρνει να κλιμακώνει σασπένς και έκπληξη.

FINANCIAL TIMES

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 27065